

קו לחינוך

כל הזכויות שמורות ©
המודעות באחריות המפרסמים בלבד
דוא"ל: kav1@bezeqint.net
אתר קו לחינוך באנטרנט
www.kav-lahinuch.co.il

פקסעיתון לנושאי חינוך

מ"ו ועורכת: סיגל בן-ארצי ■ עריכה: מיכל חביב ■ המערכת: זהבית 4 יבנה ■ טל. 03-6354484-03 פקס. 050-6812066
ג'ליון 387 ■ ד' חשוון תשס"ז-י' חשוון תשס"ז ■ 2.11.2006-26.10.2006 ■ 6 עמודים ■ משוגר למנויים בלבד

מחוז חיפה מדגים שקיפות בחינוך

בכלים. בתחום תוכניות לקליטת העלייה במגזר הממלכתי מצוין, כי הנתונים על הערכת התוכניות טרם נותחו. במעקב אחר ביצועי המחוז בתשס"ו גם מצוין אחוז מוסדות החינוך הרלוונטיים במחוז, שבהם יושמו הפרויקטים השונים. תוכנית העבודה מוצגת באתר כחוברת שלמה וגם בחלוקה לתחומים, כדי לאפשר נגישות קלה למידע ספציפי, בנושא מסוים. לדברי מנהל מחוז חיפה, אהרון זבידה, חשוב שלא רק הנהלת משה"ח, המפקחים ומנהלי בתיה"ס יעיינו בתוכנית העבודה המחוזית, כפי שנעשה עד כה. לדעתו גם ציבור המורים, מנהלי ועובדי מחלקות החינוך ברשויות המקומיות והורים צריכים להכיר את התוכנית. זבידה סבור, כי החשיפה לתוכנית תסייע לביצוע טוב יותר שלה, כיוון שכל גורמי החינוך ידעו באיזו מסגרת הם צריכים לפעול.

את יעדי המחוז לשנת תשס"ז ואת הדרכים שבהן תיבחן או תימדד העמידה בהם. תוכנית העבודה מתארת, בין היתר, את תוכניות הלימודים, הפרויקטים והיעדים בכל חטיבות הגיל השונות במגזר היהודי, הדרוזי והערבי במחוז. כמו כן, מפרטת התוכנית את היעדים במקצועות הלימוד השונים, במינהל חברה נוער ובאג"ף שח"ר, את תוכנית הרפורמה בפיקוח, הטמעת התקשוב במוסדות החינוך, קליטת העלייה במגזרים הממלכתי והממלכתי-דתי ועוד. יש לציין, כי במעקב שמציגה התוכנית אחר ביצועי המחוז בשנת תשס"ו, מפורטים גם יעדים שלא הושגו, או שהושגו רק בצורה חלקית ואת הסיבות לכך. כך, למשל, באחד מיעדי החינוך הקדם יסודי הממלכתי-דתי, "פיתוח תוכנית לימודים בגן מבוססת הערכה", מצוין, כי הערכה בוצעה רק בחלקה בשל מחסור

משה"ח הכריז לא אחת בשנים האחרונות על שקיפות נתונים כלפי הציבור. אולם בפועל השקיפות לא תמיד מתקיימת, והיא נמדדת ברצון של המשרד להתמודד עם לחץ ציבורי שיופעל בעקבות פרסום זה או אחר. כך, למשל, בקשה של קו לחינוך למידע על תקציבים המועברים לארגוני המורים, על היקף כוח האדם במטה המשרד או על התקשרויות עם קבלנים, נענתה בשלילה, בנימוק שמדובר במידע פנימי.

מחוז חיפה במשה"ח, מאידך, מנסה להדגים בימים אלה כיצד יכולה להתקיים שקיפות במערכת החינוך. המחוז העלה לאתרו את תוכנית העבודה המפורטת שלו. התוכנית כוללת, בין היתר, מעקב אחר ביצוע היעדים הפדגוגיים והמקצועיים של המחוז בתשס"ו בכל תחומי החינוך. כמו כן, מציגה התוכנית

המפמ"רית לאנגלית; הפער בין תלמידים חזקים וחלשים בחטיבות הביניים הולך וגדל

תיכונים בכל הארץ, בפרויקט המתקשב של "הרשת הפדגוגית הישראלית ללמידה שיתופית בין ארצות" (IPNCL). זאת למרות ההדים החיוביים לפרויקט. במסגרת הפרויקט לומדת כיתת תיכון ישראלית יצירה ספרותית, עם כיתה מאחת מ-12 מדינות נוספות. העלויות שדורש הפרויקט מסתכמות בעיקר במימון מרצים אורחים, רכזים נוספים, פיתוח אתרים משותפים וכדומה. לא מדובר, כנראה, בתקציבים גדולים, אך גם אלו אינם בנמצא להרחבת הפרויקט. שתי תוכניות משולבות תקשוב באנגלית יפותחו במהלך השנה במשותף עם חברת מיקרוסופט, ויכללו גם השתלמות של מורים מובילים בתוכנת אופיס. הלימודים בהשתלמות ישלבו לימודי מידענות מתקשבת.

כדי לתגמל את מורים לאנגלית מצטיינים, יוענק פרס למורה אחד מכל חטיבת גיל. הפרס יהיה נסיעה לכנס של מורי אנגלית בארה"ב. עלויות הנסיעה והשהות בארה"ב ימומנו במלואם על ידי השגרירות האמריקנית בישראל.

הפעלת סטנדרטים להוראה וללמידה של המקצוע בבתיה"ס היסודיים. התוכנית תועבר למורים בהשתלמות במהלך השנה. פרויקט נוסף של הערכה במקצוע האנגלית, המתקיים השנה בהיקף מצומצם, הוא בדיקת העמידה ביעדים של בתיה"ס התיכוניים. במסגרת הפרויקט הוכנו טפסי משוב הבודקים את יישום תוכנית הלימודים, על כל מרכיביה, בבתיה"ס. כל מפקחת בוחרת באופן אקראי מספר בתי"ס, שבהם היא נפגשת עם צוות מורי האנגלית, בודקת עמם את העמידה ביעדים, ומסייעת להם בתחומים שבהם נדרש שיפור. בעקבות הבדיקה נשלח דו"ח מפורט לביה"ס. לדברי שטיינר זוכה הפרויקט למשוב מצוין בבתיה"ס שבהם הוא מתקיים. בתשס"ח יתרחב הפרויקט, בהיקף מצומצם, גם לחטיבות הביניים. בשנתיים האחרונות פיתח הפיקוח על האנגלית במשה"ח מספר פרויקטים מתקדמים, אשר בשל תקצוב זעום מופעלים בהיקף מצומצם בלבד. כך למשל, ישתתפו השנה רק 10-15 בתי"ס

"מבחינה המיצ"ב מצביעים על פער הולך וגדל בהישגים באנגלית בין תלמידים חזקים וחלשים בחטיבות הביניים", כך אומרת המפמ"רית לאנגלית במשה"ח, ג'ודי שטיינר, בראיון לקו לחינוך. לדבריה, מקור הבעיה הוא הכיתות הגדולות בבתיה"ס. הפתרון, לדעתה של שטיינר, אינו חלוקה להקבצות. שטיינר מתנגדת לחלוקה היוצרת, לדבריה, הזנחה בטיפול בבתי"ס בתלמידי ההקבצות הנמוכות, שהסיכוי שלהם להתקדם ולצאת מההקבצה קלוש מאוד. לטענתה קיימים גם פערים גדולים בין תלמידים בתוך ההקבצות עצמן. לדבריה הפתרון הוא הענקת כלים למורים, שיכשירו אותם כיצד להתמודד עם הכיתות הטרוגניות. הפיקוח על האנגלית יערוך השנה למורי חטיבות הביניים השתלמות, שבהן יוענקו כלים כאלה.

נושא נוסף במקצוע האנגלית, שעליו יושם השנה דגש, הוא בעיית בוגרי בתיה"ס היסודיים שאינם יודעים קרוא וכתוב באנגלית. כדי למנוע תופעה כזו, הכין הפיקוח על האנגלית תוכנית פיילוט

עובדי מינהל מחוז צפון ילמדו סוגיות משפטיות

עובדי המינהל של מחוז צפון ישתתפו בקורס בנושא "סוגיות משפטיות". את הקורס יעביר עו"ד דן קדוש, מומחה לתחום המשפט במערכת החינוך. מהמחוז נמסר, כי הקורס בא לענות על דרישה הולכת וגוברת של העובדים לכלים שיסייעו להם להתמודד עם דרישות שונות של ההורים, הנעזרים בעורכי דין.

עיריית חולון תקצה 350 אלף ש"ח למימון ההזנה לתלמידים חסרי אמצעים

פרויקט יום לימודים ארוך החל השבוע בששה בתי"ס יסודיים בחולון, שהשתתפו בתוכנית הניסוי אשתקד. במסגרת הפרויקט יזכו כ-2,000 תלמידים לתוספת של 12 שעות לימוד שבועיות, פיצול של 8 שעות שבועיות בכיתות א'-ב', תוכנית חברתית מורחבת ושעות תגבור. כמו כן יקבלו התלמידים ארוחה חמה. ששת בתי"ס הם; עלומים, המגינים, ויצמן, שער האריות, שז"ר והדמוקרטי. מעיריית חולון נמסר, כי ההורים ישלמו 50% ממחיר הארוחות החמות - 4.5 ש"ח לארוחה. עיריית חולון הקצתה 350 אלף ש"ח מתקציבה לסבסוד עלות הארוחות לתלמידים, שהוריהם אינם מסוגלים לעמוד בתשלום המלא. עוד נמסר, כי מנכ"ל משרד החינוך שמואל אבואב הודיע לראש עיריית חולון, מוטי ששון, כי כניסת חולון לשנה שנייה של הניסוי מבטיחה את השתתפותה בפרויקט בעתיד באופן קבוע.

מהכנס

רק כ-30% מבני הנוער העולים זכאים לבגרות

בשיעור הזכאות בקרב עולים הוא השינוי בהרכב העלייה. לדבריו, מרבית העולים כיום הם מאתיופיה ורק מיעוטם מחבר העמים וממדינות רווחה. בהט הוסיף, כי משה"ח מקצה תקציב של 28 מיליון ש"ח לתוכניות לטיפוח ותגבור עולים חדשים. את התוכניות מפעילים לרוב גופים חיצוניים, הנבחרים במכרזים, או קרנות הפועלות עם משה"ח בשיטת המצ'נג. ועדת החינוך ייחסה את הירידה בהישגי התלמידים גם לביטולם, בשנים האחרונות, של האולפנים לעברית, שהיו מופעלים בבתי"ס. האולפנים בוטלו בשל קיצוץ בתקציבי משרדי הקליטה והחינוך. בישיבת מעקב בנושא התלמידים העולים, בחמש השנים האחרונות למדו בכיתות י"ב 2,346 עולים חדשים, שמתוכם נמצאו זכאים לתעודת בגרות 990 - כ-44% בלבד. ועדת החינוך של הכנסת עסקה בחודשים האחרונים בהישגים הנמוכים של תלמידים עולים חדשים. הוועדה חישבה ומצאה, כי שיעור הזכאים לבגרות בקרב כלל בני הנוער העולים הוא פחות מ-30%. הסיבה לכך היא שיעור הנשירה הגדול של בני נוער עולים מבתי"ס. מנתונים שהציג משה"ח בפני הוועדה גם עולה, כי הזכאות לבגרות בקרב העולים החדשים ירדה בשנתיים האחרונות ירידה תלולה של 9%. מנהל גף קליטה במשה"ח, עמיהוד בהט, אמר לוועדה, כי הסיבה המרכזית לירידה

על משה"ח להחזיר תקציב שקוצץ מהנחלת מורשת המזרח

תקציב משה"ח להוראת מורשת יהדות המזרח קוצץ בשנים האחרונות בכ-75%. כך עולה מנתונים, שהוצגו בשבוע שעבר בפני ועדת החינוך של הכנסת. על פי הנתונים, עמד בשנת 2003 התקציב להנחלת מורשת המזרח על 4 מיליון ש"ח וב-2006 הוא קוצץ ל-1.6 מיליון ש"ח בלבד. המפקח הארצי על מורשת קהילות ישראל במשה"ח, משה זעפרני, מסר לוועדה, כי משה"ח משלב תכנים של מורשת יהדות המזרח בתוכניות הלימודים השונות; בספרות, מוסיקה, יהדות והיסטוריה. עם זאת ציין זעפרני, כי תקציב, בסך 900 אלף ש"ח, שהקצה משה"ח למחקר אוניברסיטאי בנושא בוטל. גם ימי ההשתלמות למורים קוצצו, מ-85 ימים בשנים קודמות - ל-3 בלבד השנה. כמו כן, בוטלה הפעילות נושא מורשת יהדות המזרח במכללות להוראה. חברת הכנסת רוגית תירוש טענה בוועדה, כי כשהייתה מנכ"לית משה"ח היא ניסתה

דפי חינוך 2006 www.kav-lahinuch.co.il
 המדריך הטלפוני המקוון למערכת החינוך
 כל נותני השירותים: כל מוסדות החינוך
 מנהל בי"ס; אם יש לביה"ס שלך אתר אינטרנט ואתה רוצה להופיע במדריך - שלח את כתובתו אל: **kav1@bezeqint.net**

מה שיותר למשה"ח - נאסר על המנהלים

מימון בדרך עצמאית עלול, כמו כל עובד מדינה אחר, להיות מואשם בלקיחת שוחד. מנהל שפונה אליו ארגון כלשהו בהצעת תמיכה או מימון פרויקט חינוכי, חייב לקבל את אישור משה"ח.

רבות מהרשויות המקומיות ובעלויות החינוך מגייסות בעצמן תמיכה תקציבית מארגונים חיצוניים, למשל בנקים. לדברי הר נוי, גם פעולה זו היא "בעייתית", ולכן צריכה להיעשות באישור של משה"ח ובשיתופו. עם זאת, מודע הר נוי לכך, שחלק מבעלויות החינוך אינן מבקשות את אישור המשרד לפעילות מסוג זה.

בעקבות פרסום הכתבה, פנו אל קו לחינוך מנהלי בתי"ס לא מעטים, שביקשו לקבל מידע על קרנות וארגונים נוספים שאליהם הם יכולים לפנות בכדי לזכות בתמיכה תקציבית לביה"ס.

בתגובה לשאלה בנושא, אומר ראש המטה ליישום התוכנית הלאומית לחינוך במשה"ח, שמואל הר נוי, כי אסור למנהל לפנות אל ארגון ציבורי או פרטי ולבקש תמיכה. לדבריו, חלוקה של תקציבים מארגונים חיצוניים חייבת להתבצע רק באמצעות משה"ח. על מנהל המבקש לקבל תמיכה לפנות להנהלת המחוז שלו. הר נוי מוסיף, כי מנהל המשיג

בגיליון 383 של קו לחינוך התפרסמה הכתבה "ההפרטה כבר כאן; מיליארד וחצי ש"ח מתרומות למערכת החינוך בשנה". הכתבה דנה במעורבות התקציבית הגדולה של קרנות וארגונים ציבוריים ופרטיים נוספים במערכת החינוך.

משה"ח אינו רואה טעם לפגם בהתבססותו הגדלה והולכת על כספי "נדבנים". במסיבת עיתונאים, שהתקיימה לפני מספר שבועות, אף העלו ראשי המשרד על נס את העובדה שהצליחו לאגם את משאבי הקרנות ולגייס מהן מימון, של כ-340 מיליון ש"ח, לתוכנית לחיזוק מערכת החינוך בצפון ועוטף עזה.

טכניון אינוכי

עדיין לא נעשה שימוש במסמך משה"ח, שהגדיר לפני 30 שנה את מטרות הוראת ההיסטוריה

לגבי הטענה כי בחינת הבגרות בהיסטוריה בודקת רק זיכרון, אומר ירון, כי הבחינה נועדה לכלל התלמידים - אינטרניים ואקסטרניים כאחת. אוכלוסיית התלמידים הטרוגנית מאוד ועל מחברי הבחינות להתחשב בכך ובגורמים רבים נוספים. לדבריו, הבחינות, כמו שהן בנויות כיום, מאפשרות לתלמיד לתת תשובות ברמות שונות ואינן מצמצמות את האפשרות להוכיח את הבנתו.

בו שימוש. המסמך ממליץ כי לצד הוראה של מידע הכרחי בנוגע לאירועי העבר, המורה להיסטוריה יעסוק בהיבטים נוספים; עידוד חשיבה היסטורית, פיתוח החשיבה המדמה והראייה המורכבת, טיפוח בקרב התלמידים של אמפתיה, יכולת אנליטית, ביקורתיות ועוד. כמו כן ממליץ המסמך להכניס להוראת ההיסטוריה מסרים בעלי מטען ערכי, כמו טיפוח הבנה וסובלנות כלפי האחר, זיקה ליהדות ועוד.

"בעיני התלמידים מקצוע ההיסטוריה שנוא ומאוס, כי הוא לא מעניין; צריך לזכור בעל פה שמות ותאריכים, סיבות ותוצאות", כך אומר לקו לחינוך ד"ר גדי ראונר, מרצה ומורה מורים להוראת היסטוריה, בביה"ס לחינוך של אוניברסיטת תל אביב. לדבריו, היסטוריה מלמדים בעיקר בהוראה פרונטאלית, תוך שימוש פשטני בטקסט שבספרי הלימוד.

ראונר סבור כי התלמידים לא היו יוצאים נפסדים אם היו מתבטלים כליל לימודי ההיסטוריה, במתכונת שבה הם קיימים כיום. לדבריו, המידע נמצא בהישג יד ואפשר להורידו מהאינטרנט. עוד מציין ראונר, כי החלק הארי של חומר הלימוד, שנלמד מכיתה ו' ועד לבגרות, גם נמחק ונשכח כאילו לא היה.

הסיבה לכך - המטלה העיקרית של התלמידים היא לזכור בעל פה, כדי לענות באופן כמעט אוטומטי על בקשות של "הסבר/ציין פרט/תאר". ראונר גם טוען, כי חלק גדול מהוראת ההיסטוריה, בשיעורים שבהם הוא צופה, מתבצעת בצורת "סיפורולוגיה" פשטנית, ללא פרשנות, דיון או חקר. המורים נמנעים מלקשר מידע חדש לידע קודם של התלמידים, או מליצור שרשרת זיכרון בעלת משמעות לתלמיד עצמו.

לראונר גם ביקורת על ועדות המקצוע בהיסטוריה, למרות שמשתתפים בהן היסטוריונים בעלי שם. לדבריו הן לא מבחינות בין קורס אקדמי באוניברסיטה לבין תוכנית חינוכית, שצריכה להיות מנוסחת בשפה היסטורית-פדגוגית. ראונר מציין, כי כבר לפני 30 שנה ניסח משה"ח מסמך ששמו "מטרות להוראת היסטוריה בביה"ס", אך עדיין לא נעשה

ועדה חדשה להוראת ההיסטוריה בחטיבת הביניים

השבוע תתחיל לפעול במשה"ח ועדה חדשה למקצוע ההיסטוריה. מטרת הוועדה היא להתאים את תכני תוכנית הלימודים בהיסטוריה, בכיתות ז'-ט', למציאות המשתנה, וגם לחזק בה את ההיבטים הפדגוגיים.

בוועדה חברים; יו"ר הוועדה, ד"ר אביבה חלמיש, יו"ר ועדת מקצוע ההיסטוריה, פרופ' דליה עופר, ד"ר אבנר בן עמוס, מביה"ס לחינוך באוניברסיטת תל אביב, וד"ר עמוס הופמן, מבית ברל. כמו כן ישתתפו בוועדה מורים להיסטוריה, אנשי האגף לפיתוח תוכניות לימודים במשה"ח והמפמ"ר מיכאל ירון. לדברי ירון, הרכב הוועדה מגביר את הסיכויים שתוכנית הלימודים המחודשת אכן תנוסח מתוך נקודת ראות היסטורית-פדגוגית-חינוכית.

תוכנית לימודים חדשה בהיסטוריה לתלמידי כיתות ו' תופעל בשנת תשס"ט. התוכנית גובשה על ידי על ידי ועדה, שבראשה עמד פרופ' ישראל ברטל, מהאוניברסיטה העברית. לטענת המפמ"ר, משלבת גם תוכנית זו חלק מהיעדים שמציב מסמך המטרות.

לדברי ראונר, גם בחינת הבגרות בהיסטוריה הייתה צריכה להסתמך על המסמך, ולבדוק באיזו מידה המטרות הושגו, אבל בפועל היא בודקת רק את הזיכרון של התלמידים. מהאחראים על תחום ההיסטוריה הוא דורש להכין תוכנית לימודים שתהיה עיבוד חכם של סעיפי מסמך. כך ישולב המידע בפיתוח החשיבה ההיסטורית ובמתן אפשרות להחלטות ערכיות בעלות משמעות אישית עבור התלמיד, וכדבריו - "לזה קוראים לחשוב יחד עם העובדות". בתגובה לטענות ראונר, אומר המפמ"ר להיסטוריה, מיכאל ירון, כי כדי להעביר מסרים ערכיים זקוק המורה למסגרת זמן מתאימה, רבה יותר מזו הניתנת לו כיום. ירון מזכיר, כי מסגרת השיעורים בהיסטוריה צומצמה, בכל אחת מהחטיבות העליונות, בשנים האחרונות מ-9 ל-6 שעות שבועיות. לטענת המפמ"ר, צמצום השעות פגע קשות באיכות ההוראה והלמידה של ההיסטוריה בביה"ס. ירון מוסיף, כי קשה מאוד יהיה לבטל אחד מנושאי הלימוד של תוכנית הלימודים הקיימת, שנבנתה על ידי ועדות צימרמן וברטל. הסיבה לכך היא, שכל שינוי בתוכנית גורם ל"פולמוס ציבורי".

באתר אינטל; תוכניות לימודים מתוקשבות שפיתחו מורים

אותה, כיצד להתאים את היחידה לתלמידים מתקדמים ולתלמידים מתקשים ועוד. כמו כן יש ביחידות קישורים למקורות רלוונטיים. המורים, מפתחי היחידות, השתתפו בהכשרות מורים מובילים בטכנולוגיה של אינטל.

כתובת האתר;

http://www.intel.com/il/education/teach_room/unitplans/selectplans.htm

מחטיבת הביניים היובל במבשרת ציון; "מזון למחשבה" – תוכנית ללימודי אגלית, שפיתחו שתי מורות מחטיבת הביניים המעין בראשון לציון, "ביוטכנולוגיה סביבתית", שפיתחה מורה בתיכון אביב ברעננה ועוד. בכל יחידה המוצגת באתר מתוארים שלבי הלמידה, מיומנויות המחשב הנדרשות מהתלמידים, מטרות היחידה ותוצריה, באיזו תוכנית לימודים של משה"ח ניתן לשלב

חברת אינטל ישראל העלתה לאחרונה לאתרה יחידות לימוד מתוקשבות. את יחידות הלימוד פיתחו מורים מבתי"ס יסודיים ועל-יסודיים וגננות. יחידות הלימוד הוכנו תוך שימוש ב"תבניות לתכנון ופיתוח פרויקטים בלמידה משולבת טכנולוגיה", שפיתחה החברה. התבניות מוצגות אף הן באתר.

בין יחידות הלימוד המוצגות באתר: "תזונה ופעילות גופנית", שפיתח מורה לחינוך גופני

בארה"ב; חברת גוגל נכנסת לתחום החינוך

משתתפי ההכשרה יקבלו תעודת "מורה מוסמך של גוגל".

כתובת האתר;

<http://www.edgateway.net/cs/google/print/docs/753>

ללמד מורים בכל חטיבות הגיל כיצד להפיק את המרב מטכנולוגיות חדשניות. המורים שיירשמו לאקדמיה יזכו, ללא תשלום, בהכשרה בטכנולוגיות ובמוצרים של החברה.

חברת גוגל העולמית החליטה לחדור גם לתחום החינוך. ב-7.11 תפתח החברה בקליפורניה פיילוט של תוכנית בשם "האקדמיה של גוגל למורים". מדובר בתוכנית הכשרה בת יום אחד, שמטרתה

אמריקאים ליוו הילד הבינלאומי

קישורים למאמרים על זכויות הילד – באתר צפונט, של מחוז צפון במשה"ח, ניתן למצוא קישורים לפעילויות אתרים בית ספריים, העוסקים בזכויות הילד, וקישורים למגוון מאמרים ואתרים בנושא.

כתובת האתר;

http://www.tzafonet.org.il/kehil/roni/kids_rights.htm

יום הילד הבינלאומי יחול ב-20.11. מערכת החינוך בישראל תציין השנה מועד זה בעיסוק בנושא זכויות הילד, תוך שימת דגש על "הזכות לקיום בכבוד" – לחובתה של המדינה לדאוג לצרכים הבסיסיים של הילד ובהם חינוך הולם.

אתרים שבהם מרוכז מידע בנושא זכויות הילד;

ההיסטוריה של יום הילד הבינלאומי – באתר הספרייה הווירטואלית של מט"ח ניתן למצוא את ההיסטוריה של יום הילד הבינלאומי, פרטים על האמנה הבינלאומית לזכויות הילד, עיבוד המתאים לילדים ולנוער של האמנה ועוד.

כתובת הדף; <http://lib.cet.ac.il/Pages/item.asp?item=7667>

העסקה בתנאי עבדות של ילדים באינדונזיה – באתר "משפחת האדם", של רשת אורט, ניתן למצוא כתבה על הפרת הזכויות הבסיסיות של אלפי ילדים בגילאי 10-17 באינדונזיה. הילדים עובדים 20 שעות ביממה על סירות דייג וגם חיים בהן. באתר מוצגות תמונות של הילדים ומאמרים נוספים בנושא זכויות האדם.

כתובת האתר; <http://www.ort.org.il/year/human/family.htm>

אקטואליה על הפרת זכויות הילד בישראל – באתר של הממונה על זכויות תלמידים במשה"ח, ניתן למצוא את החוקים והתקנות בנושא עבודת ילדים ובני נוער בישראל. באתר גם קישורים למצגת על זכויות התלמידים בעברית ובערבית. כמו כן, ניתן למצוא באתר את מכתבה של יו"ר הוועדה לזכויות הילד בכנסת, חברת הכנסת שלי יחימוביץ', המתאר את רמיסת זכויותיהם של מאות ילדים פלשתינים בישראל. הילדים מוצבים בכבישי הארץ על ידי בני משפחה או "ראיסים" ומקבצים נדבות.

כתובת האתר; <http://www.education.gov.il/zchuyot>

"כללי הזהב" כיצד להיזהר מורים – בדף "פינת הילדים", שבאתר המועצה הלאומית לשלום הילד, ניתן למצוא מידע בנושאים; זכויות הילד והקשר שבין זכות לאחריות. בדף גם ניתן למצוא את עשרת כללי הזהב כיצד להיזהר מאנשים זרים, שאלות של ילדים בנושא זכויות הילד והתשובות שניתנו להן ועוד. כתובת האתר; <http://www.children.org.il/default.asp>

מנהל/מורה/רכז חברתי!

מחפש אטרקציות לטיול השנתי?

חוות התוכים - חוויה לימודית בשילוב

מגע עם בעלי חיים, טל 09-7961957

מוזיאון האדם והחי - מוזיאון טבע

בפארק הלאומי בר"ג,

טל' 03-6315010

דבורת התבור - מרכז מבקרים העוסק

בתהליכי הפקת המשי והדבש,

טל' 04-6769598

קיפצובה - חוויה מקפיצה בקיבוץ צובה,

טל' 02-5347952

אטרקציות נוספות במדריך דפי חינוך

שבאתר קו לחינוך

www.kav-lahinuch.co.il

המורים נרתמו לחיבור ספר לימוד למגמה

ספר חדש וראשון מסוגו, המיועד לתלמידי מגמת טכנאות השיניים בתיכון, יצא השבוע לאור על ידי רשת עמל. הספר נכתב על ידי צוות המורים של מגמה טכנאות השיניים בתיכון עמל שרונים בהוד השרון. מרשת עמל נמסר, כי עד כה לא היה לתלמידי מגמות טכנאות השיניים ברחבי הארץ ספר לימוד, והם למדו את תוכנית הלימודים באמצעות מערכי שיעור, שפותחו באופן פרטני על ידי מוריהם. יש לציין, כי רק בתיכונים מעטים בישראל קיימת מגמת טכנאות שיניים. מידי שנה מסיימים את המגמה בכל הארץ כ-100 תלמידים בלבד. עם זאת, המגמה נחשבת יוקרתית, ומבוקשת מאוד בבתי"ס שבהם היא קיימת. מרשת עמל נמסר, כי הספר עדכני ו"ידידותי" למשתמש. הספר כולל לימודי תשתית, מתבסס על הידע הנדרש למבחני ההסמכה הממשלתיים, ומותאם לתוכנית הלימודים בבתי"ס.

הפרקים בנושא "ייצוגי גברים בתקשורת", עוסק בשינוי שעבר הגבר הפופולארי בתקשורת בעשרות השנים האחרונות – מדמות מצ'ואיסיטית לגבר רגיש, שאינו חושש להזיל דמעה. בנושא "ייצוגי נוער בתקשורת" עוסקים הפרקים בדמות הנוער הנשקפת בסרטים עלילתיים ותיעודיים, בפרסומות, בעיתונות, בוויאדאו קליפ ועוד. היחידה מלווה תמונות, סרטונים ומשימות. את יחידת הלימוד כתבה אריאל פרידמן, חוקרת ומרצה לתקשורת. ניתן לצפות בתוכנית היחידה באתר עמל-נט. כתובת האתר;

<http://yeda.amalnet.k12.il/Commun/Mivnit>

■ יחידת לימוד חדשה בתקשורת לבתי"ס הטכנולוגים – המינהל למדע וטכנולוגיות במשה"ח השיק לאחרונה יחידת לימוד חדשה בלימודי תקשורת בשם "מצלמים סטריאוטיפים". היחידה מיועדת לתלמידי כיתות י"ב במגמות התקשורת שבמסלול הטכנולוגי.

היחידה עוסקת בייצוג שמעניקים כלי התקשורת לארבעה נושאים מרכזיים; "נוער", "גברים", "עוני" ו"מחאה ומפגינים". במסגרת היחידה יילמדו התלמידים, בין היתר, על האופן שבו התקשורת לעיתים מציגה מציאות מעוותת או סטריאוטיפית. כך, למשל, אחד

יזמיו אינוכיו

■ תוכנית רשותית להכנה לגיוס

כל תלמידי כיתות י"א וי"ב בבתי ים ישתתפו בקרוב ביום בנושא "בעקבות לוחמים" ברמת הגולן. במהלך היום ישמעו התלמידים סיפורי מורשת קרב ממלחמות ישראל, יראו מפגן אש של יחידות שונות בצה"ל וישוחחו עם מפקדים בנושא גיוס משמעותי לצבא. היום יתקיים במסגרת תוכנית הכנה לצה"ל רשותית, שהחלה השנה בעיר. במסגרת התוכנית ילמדו התלמידים שיעורים ויקבלו הדרכות בנושאים; הכנה לצו ראשון, בחירת תפקידים צבאיים, מחויבות לשירות, מוכנות לשירות משמעותי ועוד. ההדרכה נעשית באמצעות מדריכות נוער של הגדנ"ע. התוכנית תתקיים במסגרת שעות הלימודים. בנוסף יופעל במרכז הנוער "תפוז" בעיר מוקד הכנה עירוני לצה"ל, שבו יפעלו קבוצות גדנ"ע ומנהיגות צעירה, וינתן מענה טלפוני יום-יומי לשאלות התלמידים בנושא הגיוס. כמו כן, תתקיים במרכז פעילות מיוחדת בנושא הגיוס לנוער עולה. התוכנית נערכת על ידי המחלקה לנוער ולמרכזים בעיריית בת ים, בשיתוף עם צה"ל ומינהל חברה ונוער במחוז תל אביב של משה"ח.

■ תוכנית הערכה אלטרנטיבית בביה"ס

הנהלת ביה"ס היסודי עוספייה א' בעיר הכרמל, ביחד עם צוות המורים, החלו בבניית תוכנית להערכה אלטרנטיבית של התלמידים. בבסיס

התוכנית עומדת האמונה, כי אם יתאפשר לכל תלמיד להביע את יכולותיו בדרכים מגוונות, הוא יגיע להישגים טובים יותר מאלה שנמדדו במדדים הרגילים.

התוכנית נבנתה על בסיס המידע שהתקבל על התלמידים ממיפוי לימודי ראשוני, מתוצאות המיצ"ב במקצועות היסוד וממבחנים מסכמים. במסגרת התוכנית ינתנו לתלמידים עבודות למידה עצמית, והם ירצו בפני חבריהם לכיתה על נושאים שונים. כמו כן, יכין כל תלמיד לעצמו תלקיט (פורטפוליו), שבו יכתוב סיפורים, יבנה דפי עבודה ועוד. למורים התקיימו ימי הערכות לתוכנית והם גם ילמדו שיטות להערכה אלטרנטיבית, במהלך שנת הלימודים. כמו כן, תוכן לתלמידים תעודת סוף סמסטר חדשה, שתכלול את מדדי ההערכה החדשים.

■ שיחה אישית עם המחנכת

צוות המורים בביה"ס הקהילתי אהוד בחיפה הזמין לאחרונה את 529 תלמידיו ליום תלמיד. במסגרת היום נפגש כל תלמיד עם מחנכת הכיתה בשעות אחר הצהריים, לשיחה אישית. יום התלמיד מתקיים פעמיים בשנה. בעקבות המלחמה הוקדם השנה האירוע כדי שהתלמידים יוכלו לפתוח את לבם בפני המחנכות. לפני היום קיבלו התלמידים טופס מיוחד, שבו התבקשו להכין את עצמם למפגש בנושאים שונים, למשל, "דברים שהיית רוצה שיקרו השנה", "דברים שמטרידים אותי", "דברים שמשמחים אותי" ועוד.

■ נתינה ושכר בצידה

שכבת י"א מאולפנית אורט בטבריה, יצאו לפני יום כיפור למבצע התנדבות למען הקהילה בעיר צפת. התלמידות פעלו בשלושה מוקדים; בבית אבות סוכת שלום, במרכז יום לקשיש ובמחלקות בית החולים זיו.

בחלקו השני של היום עברו הבנות בין המרכזים הקהילתיים בצפת והפעילו בהם את הילדים; הכינו עמם דפי צביעה, אגרות ברכה, בלונים, כרזות של שנה טובה, והרקידו אותם לצלילי כלי נגינה שונים.

בסיום היום נסעו התלמידות עם המחנכות לפארק הירדן, שבו זכו ל"שכר" על יום הנתינה – שייט בקיאקים.

יזמיה רשותי

בהרצליה; תערוכה וירטואלית של מחנכים יוצרים

של תשע מורות יוצרות מבתי"ס חילוניים ודתיים בעיר. כתובת אתר התערוכה; <http://www.herzliya.k12.il/Herzliya/Misc/Articles/tarucha.htm>

מבתי"ס בעיר. התערוכה מעניקה במה להיבט נוסף בדמות המחנך – אדם יוצר בעל איכויות ועיסוקים אחרים מעבר להוראה בכיתה. בתערוכה מוצגים ציורים, צילומים ופסלים

במסגרת פעילות הוועדה להעצמת מעמד המחנך שהוקמה בהרצליה, נולדה לאחרונה היוזמה להקים תערוכת אומנות וירטואלית, שבה מוצגות עבודות אומנות של מורים

הינוח התיישבותי

■ **ערב הורים** – בי"ס העמק המערבי בקיבוץ יפעת ערך לאחרונה להורי תלמידי כיתות ח' ו-ט' מפגש בביה"ס. המפגש כלל מופע של "תיאטרונער", ששמו "אחרי המלחמה". המופע עסק בהתמודדות עם מצבי מצוקה ובשיפור התקשורת בין ההורים והמתבגרים. הערב התקיים בסיוע מחלקת הרווחה של המועצה האזורית עמק זרעאל. לאחר המופע התפזרו ההורים לכיתות, לשיחה עם המחנכות.

מחוז צפון

■ **קדם עתידים** – 30 תלמידים מכיתות י-י"ב בבי"ס אורט מעלות, משתתפים השנה בפרויקט קדם עתידים. הפרויקט מתקיים בביה"ס על ידי עמותת קדם עתידים ומכון ברנקו-וייס, בשיתוף עיריית מעלות. בפרויקט משתתפים תלמידים מצטיינים באנגלית, מתמטיקה ומדעים. התלמידים זוכים לשעות תגבור, ומבקרים במוסדות להשכלה גבוהה ובמפעלים עתירי ידע.

מחוז חיפה

■ **ייצגו את ישראל** – עומר פלר, איליה פרפל וגילי ברסרלמן, שלושה בוגרים "טריים" של ביה"ס הריאלי בחיפה, ייצגו את ישראל בתחרות הבינלאומית לסרטי סטודנטים. התחרות תתקיים בחודש הבא בהוליווד. הבוגרים יציגו בפסטיבל את הסרט "אחרי 20 שנה", שאותו יצרו אשתקד במסגרת עבודת הגמר במגמה לתקשורת, קולנוע וטלוויזיה של ביה"ס. הסרט מבוסס על סיפור קצר של הסופר האמריקני, או הנרי. מביה"ס נמסר, כי בתחרות ישתתפו סרטי סטודנטים מארה"ב, בריטניה, הונג קונג, קוריאה, אוסטרליה, קנדה, גרמניה ושוודיה. עוד נמסר, כי זהו הסרט היחיד שהופק בבי"ס תיכון, שהתקבל לתחרות. הסרט כבר זכה בפרסים

בפסטיבל ואן ליר, שהתקיים בירושלים.

מנה"י

■ **מחסור בכיתות** – "בעיית המחסור ב-1,000 כיתות לימוד במזרח ירושלים היא קטסטרופה ומחייבת טיפול", כך אמר מנהל מנה"י, בן ציון נמט, בשבוע שעבר. הדברים נאמרו בעת שנמט הופיע בפני ועדת החינוך של הכנסת שדנה בנושא. נמט הוסיף, כי בגלל שגדר ההפרדה סביב ירושלים עומדת להיסגר, עברו תושבים רבים מיישובים ערביים סמוכים להתגורר במזרח העיר. לדבריו, גדלה השנה מערכת החינוך במזרח ירושלים ב-8%. לעומת זאת, גדלה מערכת החינוך היהודית במערב העיר ב-1.8% בלבד. נמט הוסיף, כי קיים מחסור גדול בקרקעות לבניית בתי"ס במזרח העיר, והפקעתן תעלה 38 מיליון דולר לפחות. נמט דרש, כי הממשלה תממן את עלות ההפקעה, כיוון שהעירייה אינה יכולה לעמוד בה. ועדת החינוך פנתה לממשלה בדרישה להקים ועדה בין-משרדית, בראשות מנכ"ל משרד ראש הממשלה, ובהשתתפות נציגים של משרד האוצר, משה"ח, המשרד לענייני ירושלים וראש עיריית ירושלים. הוועדה תנסה למצוא פתרון לבעיית המחסור בכיתות. במזרח ירושלים לומדים השנה כ-50,000 תלמידים בחינוך הרשמי.

מחוז תל אביב

■ **תקוות ובלונים** – מנהלת מחוז ת"א, אורלי פרומן, ונהלת המחוז, ביקרו בשבוע שעבר במערכת החינוך של רמת אפעל. פרומן ביקרה בגן אורנים ובביה"ס הממלכתי קהילתי-אזורי, רמת אפעל. בפני האורחים הוצג פרויקט של שיתוף פעולה של ביה"ס עם התזמורת הפילהרמונית. בהפסקה נערך הפנינג לתלמידים ולאורחים, שבמהלכו הם שיגרו לשמיים את משאלותיהם לשנה

החדשה, באמצעות עשרות בלוני הליום. אל הביקור התלוו ראש המועצה המקומית רמת אפעל, אורה חכם, ומנהל המחלקה לחינוך, משה גליקסמן. בסיום היום נפגשה הנהלת המחוז עם אנשי חינוך מובילים ברשות. בפני הנהלת המחוז הוצגו יעדי החינוך של המועצה ובהם; הנהגת יום לימודים ארוך, חינוך לערכים, פיתוח האינטליגנציה הרגשית של התלמידים, ושיפור הנגישות לפעילויות החינוך לכלל תושבי המועצה.

■ **חשבון נפש** – בתיכון אילון בחולון התקיים בחודש שעבר פאנל בנושא בטיחות בדרכים בהשתתפות ח"כ גלעד ארדן, המפקחת על בטיחות בדרכים במחוז ת"א של משרד החינוך, רחל פאר, וראש אגף התנועה במשטרה, ניצב שחר איילון. משתתפי הפאנל ערכו "חשבון נפש" ציבורי וחברתי על מקומו של הפרט, החברה והגופים הציבוריים בעשייה למען הבטיחות בדרכים. תיכון אילון משלב את המאבק בתאונות הדרכים בתוכנית הלימודים. אשתקד זכה ביה"ס בפרס שרת החינוך ושר התחבורה על מצוינות בעשייה החינוכית בתחום הבטיחות בדרכים.

מחוז דרום

■ **בתי"ס חדשים** – משה"ח אישר את בנייתם של שני בתי"ס חדשים ושישה גני ילדים בבאר שבע. מעיריית באר שבע נמסר, כי בי"ס יסודי חדש ייבנה בשכונת רמות החדשה. ביה"ס יכלול, בשלב ראשון, 18 כיתות לימוד. עוד נמסר, כי הקמת ביה"ס נמצאת בעדיפות ראשונה בתקציב משה"ח לשנת 2007. כמו כן אישר משה"ח לעירייה לבנות בי"ס יסודי ממלכתי-דתי בשכונת נווה זאב בעיר. עם קבלת האישורים ממשה"ח, תתחיל העירייה בעבודות הבניה, במטרה לסיימן לקראת פתיחת שנת הלימודים תשס"ח.

כריסיס והילאזיס

תעודות הוקרה לאנשי חינוך מצטיינים במחוז

תל אביב – מחוז תל אביב העניק השבוע תעודות הוקרה ל-15 אנשי חינוך מצטיינים בשנת תשס"ו. הזוכים בתעודות ההוקרה הם; מנהלת בי"ס רימונים בקריית אונו, רעיה לופטה, מנהלת ביה"ס הממלכתי-דתי סעדיה גאון באור יהודה, רונית אלבז, מנהלת חטיבת הביניים יד גיורא בהרצליה, אורה עוזיאל, מנהל מרכז חינוך רוז מצקין בתל אביב, יהושע דניאל, מנהל בי"ס נטעים ברמת גן, מירב שרייבר, מנהלת המרכז הטיפולי לגנים בבת ים, רחל שולמן, מורה בתיכון חשמונאים בבת ים, איריס מנדלוביץ, רכות נוער עולה בחולון, הילה שוחט-סיון, גננת גן המגדל בקריית אונו, שושנה נדלמן, הממונה על המכללות לביטחון לאומי לנוער במחוז, תומר בן שוהם, מורה למוסיקה בבתי"ס ובגנים ביפו, פואד ג'ובראן, מנהל מרכז חינוך עירוני כ"ב ביפו, ג'לאל טוחי, מדריכה ביחידה לקידום נוער עולה בתל אביב, אלה ידגרב, מורה לאמנות

בבי"ס חשמונאים ברמת גן, מיכל אשל, פרס על מפעל חיים הוענק למנהל מינהל החינוך היוצא של עיריית גבעתיים, אילן טל ניר. בטקס, שהתקיים במרכז הבמה בגני תקווה, השתתפו מנכ"ל משה"ח, שמואל אבואב, מנהלת מחוז תל אביב, אורלי פרומן, מנכ"ל הסתדרות המורים, יוסי וסרמן, ראשי ערים, מנהלי מחלקות חינוך ובני משפחות הזוכים. ■ **מצטייני רשת אמ"ת; אולפנת חיפה וביה"ס רמב"ם בבאר שבע** – טקס הענקת פרס החינוך של רשת אמ"ת לשנת תשס"ו, התקיים ביום רביעי שעבר במלון רמת רחל בירושלים. בפרס לבתי"ס המצטיינים של הרשת זכו; אולפנת אמ"ת עירוני ו' בחיפה, שמנהלה הוא ד"ר יצחק ציטרין, וביה"ס היסודי אמ"ת רמב"ם בבאר שבע, שמנהלו הוא אבי ברקוביץ. בטקס גם הוענקו פרסים לארבע מורות מצטיינות ולארבעה עובדי מינהל של הרשת. ב-61 בתי"ס והפנימיות של רשת אמ"ת לומדים השנה כ-16,000 תלמידים.